

*Чубань Т. В.,**orcid.org/000-0002-7199-0684**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики та методики навчання
Університету Григорія Сковороди в Переяславі**Кардаш Л. В.,**orcid.org/0000-0002-2098-0240**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української лінгвістики та методики навчання
Університету Григорія Сковороди в Переяславі*

ПРЕФІКСИ ВІДІМЕННИХ ДІЄСЛІВ ІЗ ГРАМАТИЧНОЮ ФУНКЦІЄЮ

Анотація. Статтю присвячено описові основних аспектів дослідження перфективізації дієслів. У статті досліджено питання про значення спостереження над словом під час вивчення української мови, визначено аспекти дослідження перфективізації відіменних дієслів у сучасній українській мові. Виділено та охарактеризовано лексико-семантичні групи відіменних дієслів української мови, що мають свої особливості у сполучуваності з префіксами як реалізаторами граматичної функції. Спостереження підтверджено прикладами. Вказано, що актуальною проблемою нині є висвітлення особливостей ролі дієслів, форм вираження, адже мовна теорія інтенсивно розвивається, і останнім часом у вітчизняному мовознавстві помітне зростання інтересу дослідників до питання про форми вираження виду дієслів у сучасній українській мові. Сучасний стан розвитку української лінгвістики тісно пов'язаний з ідеєю про необхідність аналізу внутрішньої структури власне-дієслівних категорій, зокрема категорії виду як основної загальнодієслівної категорії. Дієслово посідає центральну позицію щодо інших ознакових слів, це зумовлено його категоріями. У сучасній українській мові граматичні категорії дієслова, які характеризують перебіг дій, процесів, станів, неоднорідні. До самостійних граматичних категорій дієслова належить категорія виду, яка здавна привертала і продовжує привертати увагу мовознавців. Категорія виду характерна для всіх дієслів обох генетичних груп – вербальних і відіменних.

Досліджено питання про значення префіксів відіменних дієслів із граматичною функцією. У вивченні перфективізації як суто граматичного та граматико-словотвірного явища лінгвісти реалізували три основних підходи. У системі відіменних дієслів основною сферою функціонування префіксів є відад'єктивні дієслова із значенням становлення ознаки в більшому або звичайному ступені її вияву. Периферію у їх використанні становлять відсубстантивні та відад'єктивні дієслова, які означають дії, спрямовані на об'єкт. Відмінним у вживанні префіксів по- та з-/зі-, є те, що з відад'єктивними дієсловами вони поєднуються досить послідовно на рівні їх прямого ЛСВ, що зумовлено однотипністю словотвірної структури цих дієслів, і часто бувають видовими дублетами.

У відіменних дієслів менше, ніж у вербальних, тих префіксів, які перебувають на стадії завершення їх десемантизації та повної граматикалізації. У структурі відад'єктив-

них дієслів цей статус мають префікси за- та о-, у структурі відсубстантивних – префікси за- та про-.

Зроблено висновки про те, що статус префіксів із граматичною функцією у структурі відіменних дієслівних основ мають ті, за допомогою яких утворюються форми доконаного виду до відіменних дієслів недоконаного виду із граничною семантикою. Основними засобами граматичної перфективізації відсубстантивних дієслів недоконаного виду, так само, як і відад'єктивних, є префікси по- та з-/с-.

Ключові слова: вид, дієслова, одновидові дієслова, двовидові дієслова, відіменні дієслова, видові особливості.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Теоретична підготовка вчителів української мови передбачає вивчення навчального курсу «Сучасна українська літературна мова». Важливим є зміст навчального матеріалу, який уміщує і традиційні відомості, і новітні досягнення у філології. Серед основних питань морфології, які вивчають студенти філологічних факультетів, – питання про специфіку вираження самостійних та похідних категорій дієсловами сучасної української мови.

Сучасний стан розвитку морфології тісно пов'язаний з ідеєю про необхідність аналізу внутрішньої структури власне-дієслівних категорій, зокрема категорії виду як основної загальнодієслівної категорії. Вчення про аспектологію як галузь мовознавства почало формуватися значно пізніше, ніж морфологія і синтаксис, але воно має вже досить сталу систему базових понять, відображену в теоретичних працях і підручниках.

Перед викладачами української мови постає сьогодні завдання у процесі вивчення українського дієслова не тільки виявляти знання граматичних правил і граматичних парадигм, а й ознайомлювати з видовими кореляціями відіменних дієслів, виявом похідних граматичних категорій дієслів.

Актуальною проблемою є висвітлення особливостей морфологічної структури дієслова, вираження видових значень відіменних дієслів, адже видові значення охоплюють усі без винятку форми дієслова, тобто мають універсальний характер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з цієї теми, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Здавна привертати і продовжують привертати увагу дослідників категорії часу,

способу, виду дієслова. Про це свідчать численні наукові праці, в яких запропоновано різні тлумачення теоретичних засад цих категорій (А.В. Бондарко, В.М. Русанівський, І.Р. Вихованець та інші), а також праці прикладного характеру, присвячені передусім практичним питанням формування видових кореляцій (К.Г. Городенська, А.Н. Тихонов та інші).

Сучасний стан науки про мову вимагає повніше вивчати і досліджувати питання певної ланки мовної системи української мови. Вид займає чільне місце у системі граматичних категорій. У працях «Словотвірна структура слова» (автори: К.Г. Городенська, М.В. Кравченко) [1], «Дієслівні категорії в синтагматичі і парадигматичі» (автор: А.П. Загнітко) [3] та статтях К.Г. Городенської «Аспектологічні характеристики дієслів руху, переміщення» [2] і «Видові протиставлення в системі сучасних дієслів» описано особливості українського дієслова, видову структуру вербальних дієслів та видові кореляції відіменних дієслів, вияв похідних граматичних категорій дієслів.

Проблема статті полягає у висвітленні особливостей морфологічної структури відіменних дієслів, вираження видових значень відіменних дієслів, адже вони (видові значення) охоплюють усі без винятку форми дієслова, тобто мають універсальний характер, у аналізі вираження власне-дієслівних та похідних категорій дієслова.

Формування мети статті. Мета статті – встановити й описати особливості перфективізації відіменних дієслів у сучасній українській мові. Готуючи статтю, на меті було вирішити такі завдання: з'ясувати основні аспекти дослідження префіксації відіменних дієслів у сучасній українській мові, роль префікса як видотворчого засобу у сучасній українській літературній мові.

Мета статті зумовила застосування комплексу теоретичних і емпіричних методів. Застосовано методи аналізу й синтезу, завдяки яким узагальнено й конкретизовано теоретичні засади дослідження проблеми, проаналізовано і прокоментовано наявні термінологічні визначення явищ аспектології. Використано метод культурологічного аналізу для виявлення мовних засобів у текстах.

Отже, у статті буде наведено аналіз сполучуваності відіменних дієслів української мови із префіксами.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У вивченні перфективізації як суто граматичного та граматико-словотвірного явища лінгвісти реалізували три основних підходи.

Перший підхід – від префікса. Об'єктом дослідження вибрався один префікс або об'єднана спільним значенням група префіксів. Встановлювалося коло всіх або основних дієслів, з якими він (вони) може (можуть) поєднуватися, визначалися типові словотвірні значення цього префікса (цих префіксів), а також семантичний контекст дієслів, у структурі яких він десемантизується і стає виразником тільки граматичного значення доконаного виду.

Другий підхід – від безпрефіксного дієслова. Досліджувалася сполучуваність із префіксами дієслів однієї або кількох груп, які виділялися за різними критеріями: а) лексико-семантичним, відповідно лексико-семантичної групи; б) лексико-граматичним, наприклад перехідних/неперехідних дієслів.

Третій підхід – від префіксальних дієслів як єдності. Об'єктом дослідження був якийсь клас або вся сукупність префіксальних дієслів. Встановлювалися їх словотвірні значення, що тлумачилися як результат взаємодії префікса й основи твірного дієслова.

Перший підхід використовувався в мовознавстві найбільше. Саме тому значення майже всіх дієслівних префіксів із більшою чи меншою повнотою описані насамперед у навчальних підручниках та посібниках, а також у спеціальних наукових дослідженнях. Дієслівні префікси української мови в історичному та синхронному аспектах досліджені В.М. Русанівським [5]. Системний опис усіх українських префіксів як самостійних афіксів і дієслівних зокрема наведений у праці В.С. Ільїна «Префікси в сучасній українській мові» [4].

Функціонально-семантичні єдності дієслівних префіксів української мови, особливості реалізації ними спільної семантичної функції у різному контексті твірних дієслівних основ визначені у монографії «Морфеміка української мови» О.К. Безпояско та К.Г. Городенської (1987).

Другий підхід, що встановлює залежність перфективізації від лексичних значень дієслів, в українському мовознавстві не розгортався на матеріалі жодної лексико-семантичної групи дієслів. Дериватологи вважають лексико-семантичну групу твірною базою у внутрідієслівному словотворенні, фоном для виділення способів (родів) дієслівної дії. До цього слід додати, що семантика тематичної групи є визначальним фактором і в процесах граматичної перфективізації.

Статус префіксів із граматичною функцією у структурі відіменних дієслівних основ мають ті, за допомогою яких утворюються форми доконаного виду до відіменних дієслів недоконаного виду з граничною семантикою. Основною сферою функціонування цих префіксів є відад'єктивні дієслова, тому що вони, як уже відзначалося, передають граничні стани та дії. Периферію у їх використанні становлять відсубстантивні дієслова, бо, по-перше, серед них зовсім небагато тих, що означають граничні дії, а по-друге, граматикалізуватися у поєднанні з ними можуть лише деякі дієслівні префікси.

Широке охоплення відад'єктивних дієслів граматичною перфективізацією зумовлене також однотипністю їх словотвірної структури і відповідно – словотвірного значення. Це означає, що граматичного значення доконаного виду той чи інший префікс надає відад'єктивним дієсловам, які мають ту саму словотвірну структуру і виражають спільне словотвірне значення. Так, наприклад, префікс *по-* є засобом утворення співвідносних форм доконаного виду для всіх відад'єктивних дієслів, що постали від прикметникових основ вищого ступеня порівняння за допомогою словотворчого суфікса *-а-* і передають словотвірне значення «ставати, робитися якимсь за ознакою у вищому ступені її вияву», пор.: видові пари: *більшати – побільшати, вужчати – повужчати, коротшати – покортшати, молодшати – помолодшати, тоншати – потоншати, м'якшати – пом'якшати, дорожчати – подорожчати, дорослішати – подорослішати* та ін., напр.: *Сонце, поволі спускаючись на захід, більшає, немов росте, яснішає* (М. Коцюбинський). – *Над лісом згасли останні бризки сонця, потемніли, побільшали дерева* (М. Стельмах); *Лише в партизанському лісі молодшали їхні обличчя, вирівнювалися плечі, а хода ставала пружною, легкою* (М. Стельмах). – *Вона відпочила після подорожі, засмагле обличчя посвітліло, помолодило* (З. Тулуб).

Майже з такою ж послідовністю використовується префікс *по-* і для утворення форм доконаного виду до відад'єктивних дієслів, що постали від прикметникових основ за допомогою суфіксів *-і-*, *-ну-*, які виражають словотвірне значення «ставати якимсь за ознакою», зокрема:

а) за кольором (пор.: *блакитніти* – *поблакитніти*, *зеленіти* – *позеленіти*, *червоніти* – *почервоніти*, *біліти* – *побіліти*, *сіріти* – *посіріти*), напр.: *Спасибі, що росте трава, і душа жива, і що біліє голова і кільчить трава* (В. Стус). – *Хай би побіліли її коси, та залишилися би очі ясними...* (О. Гончар);

б) за внутрішніми якостями, натурою, характером (пор.: *веселіти* – *повеселіти*, *лагідніти* – *полагідніти*, *добріти* – *подобріти*, *суворіти* – *посуворіти*, *смирніти* – *посмирніти*), напр.: *А гарна удова веселіє, що загублене знайшла* (Марко Вовчок). – *І мій смутний, повеселів товариш. – На наше виїде, будем жито жать* (М. Шеремет);

в) за зовнішнім виглядом (пор.: *кругліти* – *покругліти*, *густіти* – *погустіти*, *дірчавіти*, *миришавіти* – *помиришавіти*, *смуглявіти* – *посмуглявіти*, *пишніти* – *попишніти*);

г) за віком (пор.: *старіти* – *постаріти*, *статечніти* – *постатечніти*), напр.: *Ішов час. Старіла, батракуючи на полях у графа Шенбарна, вдова Терезія* (В. Козаченко). – *Перемінився Порох з того часу, як його бачив Чіпка: постарів, захирів, опав* (Панас Мирний);

г) за фізичним станом (пор.: *твердіти* – *потвердіти*, *м'якнуті* – *пом'якнуті*, *тужжавіти* – *потужжавіти*), напр.: *Забризкана росою дорога м'якла під колесами* (Григор Тютюнник). – *Після тривалого дощу земля пом'якла*;

д) за значенням, вагою, роллю (пор.: *мізерніти* – *помізерніти*, *дрібніти* – *подрібніти*) тощо.

Лише кілька відад'єктивних дієслів цього типу корелює з перфективом, утвореним за допомогою префікса *з-/с-*, пор.: видові пари: *непритомніти* – *знепритомніти*, *божеволіти* – *збожеволіти*, *трухлявіти* – *струхлявіти* та ін. Напр.: *Аж тепер відчув (Оле), що непритомніє з перенапруги* (І. Ле). – *Бахнув постріл, щось ударило по голові, і Федя знепритомнів...* (М. Трублаїні); *Всихаючи, вони (яблуни) розчахувалися на вітрах, трухлявіли, випадали з окоренків* (М. Стельмах). – *Одні (хати) давно відслужили своє, струхлявіли, розсипались...* (І. Цюпа).

Значно частіше перфективи з префіксом *з-/с-* вживаються як синонімічні або дублетні видові форми до перфективів із префіксом *по-*. Це означає, що чимало відад'єктивних дієслів із значенням становлення ознак співвідноситься за видовою ознакою з двома рівноправними dokonаними корелятами, пор.: видові пари: *базровіти* – *побазровіти*, *збазровіти*; *біліти* – *побіліти*, *збіліти* (на обличчі); *бідніти* – *побідніти*, *збідніти*; *буряковіти* – *побуряковіти*, *збуряковіти*; *жовкнуті* – *пожовкнуті*, *зжовкнуті*; *м'якнуті* – *пом'якнуті*, *зм'якнуті*; *лагідніти* – *полагідніти*, *злагідніти* та ін. Напр.: *Опісля, як було побачить (Павло) тую дівчину, біліє, тікає геть* (Марко Вовчок). – *Христя то почервоніє, то побіліє, аж сльози їй на очі виступають* (Панас Мирний); *Сулятицький збілів, як стіна* (В. Гжицький); *Очі жінки лагідніють. – Ну, чого ж стала? – усміхнувся батько, одразу полагіднівши на лиці* (Колесник); *Вдова глянула на хлопця, і сумний, суворий вираз її очей злагіднів* (Ю. Опільський).

З префіксами *по-* та *з-/с-* як виразниками граматичного значення dokonаного виду гранично зблизилися у структурі небагатьох відад'єктивних дієслів із значенням становлення ознаки на рівні одного або всіх ЛСВ префікси *о-* та *за-*. Саме тому у деяких дослідженнях з аспектології вони подаються у складі відповідних дієслів як видові префікси. Ідеться, зокрема, про такі пари, як *німіти* – *оніміти*, *німіти* – *заніміти*, *глухнути* – *оглухнути*, *грубіти* – *огрубіти*, *грубіти* – *загрубіти*, *хижіти* – *охіжіти*, *мертвіти* – *омертвіти*, *твердіти* – *отвердіти*, *твердіти* –

затвердіти, *костеніти* – *закостеніти*, *дерев'яніти* – *одерев'яніти*, *дерев'яніти* – *задерев'яніти* та інші. У цих парах перфективи засвідчують досить високий ступінь десемантизації та граматикизації префіксів *о-* та *за-*, але недостатній для того, щоб вважати їх лише виразниками граматичного значення dokonаного виду, бо префікс *о-* вказує на повноту набуття певної ознаки її носієм, що пов'язано з його просторовим значенням, а префікс *за-* – на завершення процесу набуття ознаки її носієм, що зумовлено його темпоральним значенням.

Дії, які виражають відад'єктивні дієслова, також мають граничний характер. У них однотипна словотвірна структура, що виявляється в поєднанні твірної прикметникової основи з суфіксом *-и-*, який передає словотвірне значення «робити що-небудь якимсь за ознакою». Але за видовою, на відміну від таких же дієслів із значенням стану, корелюють переважно ті відад'єктивні дієслова недоконаного виду, дії яких, спрямовуючись на об'єкт, змінюють його колір, іноді – зовнішній вигляд. Єдиним засобом їх граматичної перфективації є так само префікс *по-*, пор. видові пари: *біліти* – *побіліти*, *жовтити* – *пожовтити*, *зеленити* – *позеленити*, *синіти* – *посиніти*, *червоніти* – *почервоніти*, *чистити* – *почистити* та ін. Напр.: *Осінь жовтить та червонить листя дерев і кущів. – Сумно й серед лісу: вітри-суховії обголили його рясні віти, а ранні заморозки пожовтили та почервонили лист зелений* (Панас Мирний); *Так і він то (малляр) відтіля родом був, а в нас у селі зеленів нову дзвіницю* (Г. Квітка-Основ'яненко). – *Суди-суди! – гукав він на Галю, мала було сідати прямо на траву, – позеленити плаття* (Панас Мирний).

Відад'єктивні дієслова, дії яких спрямовані на зміну інших ознак об'єкта, лишуються поза видовою співвіднесеністю через відсутність повністю десемантизованих префіксів. Характерно, що навіть префікси *о-* та *за-* гранично зближуються з видовим префіксом *по-* у структурі лише деяких відад'єктивних дієслів із значенням дії, пор.: *молодити* – *омолодити* (обличчя, людину), *тупити* – *затупити* (ніж, меч тощо), *черствити* – *зачерствити* (хліб, душу) та інші.

Основними засобами граматичної перфективації відсубстантивних дієслів недоконаного виду так само, як і відад'єктивних, є префікси *по-* та *з-(с-)*, але вони характеризуються значно меншою послідовністю вживання, тому що порівняно невелика кількість відсубстантивних дієслів із граничною семантикою має більш різнотипну, ніж у відад'єктивних дієслів, словотвірну структуру. Вони поєднуються з відсубстантивними дієсловами, які виражають дії, що спрямовуються на об'єкт, бо тільки ці дії мають граничний характер. Префікс *по-* послідовно реалізує свою граматичну функцію лише з тими з них, які виражають словотвірне значення «покривати зверху, обробляти, просочувати речовиною, визначеною твірною іменниковою основою», пор. видові пари: *крохмалити* – *покрохмалити*, *смолити* – *посмолити*, *воціти* – *повоціти*, *воскувати* – *повоскувати*, *фарбувати* – *пофарбувати*, *нікелювати* – *понікелювати*, *бронзувати* – *побронзувати*, *солити* – *посолити* (страву), *золотити* – *позолотити* (перстень), *сріблити* – *посріблити* (кулон), *перчити* – *поперчити* (фарш) та ін. Напр.: *Одні дівчата витискають гострою машинкою листя та пелюсточки (квітів), другі вправляють дроти в те листя, треті фарбують, четверті крохмалять, завивають та розправляють* (Леся Українка). – *В хаті побіліла (Марія Степанівна), все, що потрібно, попрапа, навіть двері, вікна та підлогу пофарбувала*

(Д. Ткач); *Жінка покромалила синю скатертину; Але Зорину застав Боровий не з пензлем у руках, як бувало, а з лижами, які воцила* (Я. Гримайло). – *Швець повоцив чорну нитку*. Слід зауважити, що дехто з аспектологів заперечує проти суто граматичного статусу префікса по- у складі таких перфективів, як *понікелювати, побронзувати, позолотити, посріблити* й под., бо в них виразно простежується просторове значення – поширення дії по поверхні об'єкта.

Такої послідовності у процесах десемантизації префікс по- не виявляє, поєднуючись із відсубстантивними дієсловами інших словотвірних типів, пор. видові пари: *обідати – пообідати, жарити – пожарити, карати – покарати, мирити – помирити, лічити – полічити, ділити – поділити, дарувати – подарувати* та ін., напр.: *Василінка і робить все без метушині, і мову веде неквапливо, і обідає без поспіху* (О. Гончар). – *Сім'я пообідала дуже спокійно; Сашко ділить десять на два. – Сашко поділив десять на два.*

У відіменних дієслів менше, ніж у вербальних, тих префіксів, які перебувають на стадії завершення їх десемантизації та повної граматикалізації. У структурі відад'єктивних дієслів цей статус мають префікси за- та о-, у структурі відсубстантивних – префікси за- та про-

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків у цьому науковому напрямі. Граматична перфективізація – це поєднання дієслів із такими префіксами, які в їх структурі на рівні деяких або всіх ЛСВ повністю нейтралізували свої словотвірні значення і перетворились лише на виразників граматичного значення доконаного виду. У системі відіменних дієслів основною сферою функціонування префіксів по-, з-/зі-, с- є відад'єктивні дієслова із значенням становлення ознаки в більшому або звичайному ступені її вияву. Периферію у їх використанні становлять відсубстантивні та відад'єктивні дієслова, які означають дії, спрямовані на об'єкт. Відмінним у вживанні префіксів по- та з-(зі-), с- є те, що з відад'єктивними дієсловами вони поєднуються досить послідовно на рівні їх прямого ЛСВ, що зумовлено однотипністю словотвірної структури цих дієслів, часто бувають як видові дублети.

У сучасній українській мові спостерігається тенденція до розширення параметрів граматичної перфективізації відсубстантивних дієслів за рахунок видових пар, які сформували нові десемантизовані префікси, передусім за-, з-/с- та про-, з первісно двовидовими дієсловами іншомовного походження, що свідчить про динаміку видової структури дієслова.

Дослідження особливостей префіксальних дієслів перебувають і тепер у центрі уваги учених-лінгвістів. У межах отриманих результатів можна намітити перспективу подальшого студіювання у напрямі простеження засобів видотворення у системі багатозначних дієслів та доведення видової неоднорідності вербальних багатозначних дієслів. Актуальним і надалі є вивчення видотворення у українській мові.

Література:

1. Городенська К.Г., Кравченко М.В. Словотвірна структура слова. К.: Наук. думка, 1981. 199 с.
2. Городенська К.Г. Аспектологічні характеристики дієслів руху, переміщення. *Актуальні проблеми граматики*: зб. наук. праць. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 1997. Вип. 2. С. 116–119.

3. Загнітко А. П. Дієслівні категорії в синтагматичі і парадигматичі. К.: НМК ВО, 1990. 132 с.
4. Ільїн В. С. Префікси в сучасній українській мові. Київ: Видавництво АН УССР, 1953. 168 с.
5. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. К.: Наук. думка, 1971. 315 с.

Chuban T., Kardash L. Prefixes of nominative verbs with grammatical function

Summary. The article is devoted to the description of the main aspects of the study of verb perfection. The article examines the question of the importance of observation of the word in the study of the Ukrainian language, identifies aspects of the study of the perfection of nominative verbs in the modern Ukrainian language. Lexical-semantic groups of nominative verbs of the Ukrainian language are singled out and characterized, which have their peculiarities in combination with prefixes as implementers of grammatical function. Observations are confirmed by examples. It is pointed out that the current problem is to highlight the features of the role of verbs, forms of expression, because language theory is developing rapidly, and recently in domestic linguistics there is a growing interest of researchers in the form of expression of verbs in modern Ukrainian language. The current state of development of Ukrainian linguistics is closely related to the idea of the need to analyze the internal structure of proper verb categories, in particular, the category of type as the main general verb category. The verb occupies a central position in relation to other sign words, this is due to its categories. In the modern Ukrainian language, the grammatical categories of verbs that characterize the course of actions, processes, states, are inhomogeneous. Independent grammatical categories of verbs include the category of the type, which has long attracted and continues to attract the attention of linguists. The category of types is characteristic of all verbs of both genetic groups – verbal and nominative.

The question of the meaning of prefixes of nominative verbs with grammatical function is investigated. In the study of perfection as a purely grammatical and grammatical-word-forming phenomenon, linguists have implemented three main approaches. In the system of nominative verbs, the main sphere of functioning of prefixes is adjective verbs with the meaning of the formation of a sign in a greater or ordinary degree of its manifestation. Peripherals in their use are substantive and adjectival verbs, which mean actions aimed at the object. The difference in the use of the prefixes po- and z- / zi-, s- is that with adjective verbs they are combined quite consistently at the level of their direct LSV, due to the homogeneity of the word-forming structure of these verbs, and often act as types doublets.

Nominative verbs have fewer prefixes than verbal ones, which are at the stage of completing their desemantization and complete grammaticalization. In the structure of adjective verbs the prefixes za- and o- have this status, in the structure of noun-verbs - the prefixes za- and pro-.

It is concluded that the status of prefixes with a grammatical function in the structure of nominative verb bases have those by which the forms of the perfect form are formed to the nominative verbs of the imperfect form with boundary semantics. The main means of grammatical perfection of substantive verbs of the imperfect form, as well as adjectives, are the prefixes po- and z- / s-.

Key words: type, verbs, one-types verbs, two-types verbs, nominative verbs, species features.